

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Тарих факультеті

Археология, этнология және музеология кафедрасы

БЕКІТЕМІН

Факультет деканы _____

Байгунаков Д.С.

«_____» _____ 2023 ж.

ЕМТИХАН СҰРАҚТАРЫ

**«Қазақтардың отбасы мен некесінің тарихи антропологиясы»
пәні бойынша қорытынды емтихан жүргізу бағдарламасы және
әдістемелік ұсыныстары**

«7М02220 – Этнология және антропология»
мамандығы бойынша білім беру бағдарламасы
2 курс, күзгі семестр
9 кредит

Алматы, 2023

Пәннің қорытынды емтихан бағдарламасын құрған: Қалыш А.Б., т.ғ.д.,
Археология, этнология және музеология кафедрасының профессор м.а.
«7M02220 – Этнология және антропология» мамандығы бойынша білім беру
бағдарламасының негізінде әзірленген

Археология, этнология және музеология кафедрасы мәжілісінде ұсынылды
қаралып, ұсынылды «__» _____ 2023 ж., хаттама №__

Кафедра меңгерушісінің м.а. _____ Б.К. Қалшабаева

КІРІСПЕ

Магистранттар «Қазақтардың отбасы мен некесінің тарихи антропологиясы» пәні бойынша емтиханды дәстүрлі *жазбаша офлайн* форматта тапсырады.

UNIVER жүйесіне (univer.kaznu.kz) сұрақтар үш блокқа бөлу арқылы енгізіледі.

Емтихан өткізу регламенті: Емтихан алдын-ала бекітілген кесте бойынша өтеді.

Емтихан ережелері: Емтихан барысында студент ұялы телефон, оқулықтар, дәптер, құлаққап және т.б. бөгде заттарды ұстауға, өзімен бірге алып кіруге болмайды. Сонымен қатар басқа студенттермен сөйлесуге, артық қимыл жасауға, артына қарауға болмайды. Емтихан барысында бейне бақылау арқылы мониторинг тобы бақылап отырады. Аталған ережелерді бұзу факутісі анықталса, студент емтиханнан шығарылады.

Оқыту нәтижелері:

Көрсетілген пәнге қатысты қажетті жарияланған басылымдарды, жинақтарды, деректер мен зерттеу еңбектерін пайдалана білу.

Зерттеу еңбектері мен дерек көздерінің мәтіндерін түрлі әдістермен талдау әдістемесін меңгеруді, сондай-ақ арнайы терминдерді білу.

Емтихан өткізу формасы – жазбаша, дәстүрлі – сұрақтарға жауаптар. Емтихан сұрақтар өткізілген оқу курс бойынша дайындалған. Сұрақтарды билет бойынша магистрант тек емтихан кезінде ала алады. Төменде оқу курс бойынша емтиханға дайындалатын тақырыптар көрсетілген. Академиялық саясат бойынша бақылаудың барлық кезеңдерінде, соның ішінде қорытынды бақылауда да плагиат, жалған құжат, парақтарды пайдалану, алдау жол берілмейді.

Төмендегі тақырыптар бойынша тапсырмалар беріледі:

- 1.«Қазақтардың отбасы мен некесінің тарихи антропологиясы» пәнінің нысаны, пәні, міндеттері, мақсаттары мен негізгі ұстанымдары.
- 2.Отбасы мен некенің теориялық негіздері.
- 3.Отбасы құрлымы мен түрлері.
4. Отбасының типологиясы және классификациясы.
5. Отбасының типологиясы және классификациясы.
6. Отбасының сыртқы байланыстары.
7. Отбасының элеуметтік функциялары.
8. Некелесу дәстүрі.
9. Неке қалыңдықты «алып кашу» немесе «кашу».
- 10.Қалыңдық айттыру.
- 11.Дәстүрлі некедегі қалыңмал мөлшері және құрамы.
- 12.Ұлт-аралас некелердің динамикасы мен этникалық құрлымы.

- 13.Отбасылық өмірде ажырасу феномені.
- 14.Қазақстандағы отбасылардың ыдырауының этнодемографиялық көрінісі.
15. Ажырасқан және толық емес отбасылардағы балалар мен жасөспірімдер.

Емтихан тапсыру кезінде магистранттар қабілетті болуы тиіс:

- отбасы мен некедегі қалыптасқан және қазіргі кезде кең тараған талдаудың теориялық және әдіснамалық негіздерін білу;
- пәнге байланысты дереккөздерінің информативтік және аналитикалық мәліметтерін қолдану;
- отбасы мен некені зерттеу үдерісінде қолданылатын пәнаралық гуманитарлық ғылымдардың ерекшеліктерін пайдалану;
- жаңа және егемендік Қазақстан жағдайындағы отбасы мен некеге байланысты көзқарастарды сыни бағалау және талдау;
- дәстүрлі отбасы және отбасылық қарым-қатынастарға әсер ететін негізгі факторларды анықтау және сараптау негіздерінің өзара байланыстарын ескеру және құрастыру әдістерінің жүйесін құру.

«Қазақтардың отбасы мен некесінің тарихи антропологиясы» пәні бойынша ұсынылатын әдебиеттер тізімі:

I. Негізгі әдебиеттер

1. Абрамзон С.М. Киргизы и их этногенетические и историко-культурные связи. – Л.: Наука, 1971. – 403 с.
2. халқындағы семья мен неке (тарихи-этнографиялық шолу). – Алматы: Ғылым, 1973. – 328 б.
3. Арғынбаев Х.А. Қазақ отбасы: (қазақ отбасының кешегісі мен бүгінгісі жайындағы ғылыми зерттеу еңбек). – Алматы: Қайнар, 1996. – 326 б.
4. Арғынбаев Х.А. О некоторых пережиточных формах брака у казахов // Семья и семейные обряды у народов Средней Азии и Казахстана. – М., 1978. – С.94-105.
5. Арғынбаев Х.А. Свадьба и свадебные обряды у казахов в прошлом и настоящем // СЭ. – 1974. – №6 – С. 69-77.
6. Баудиярова Қ.Б. Ұлтаралас некедегі ажырасу себептері және ондағы балалардың ұлтын таңдауы // Қазақстан және қазіргі әлем мәселесі: Халықаралық ғылыми-теориялық конференция материалдары. – Алматы, 2005. – 16-20 бб.
7. Баудиярова Қ.Б. Оңтүстік Қазақстан қазақтарының үйлену тойына байланысты әдет-ғұрыптарындағы ерекшелік // Отандық және әлемдік тарихтың маңызды мәселелерін қазіргі көзқарас тұрғысынан талдау: Халықаралық Бекмаханов оқуларының материалдары. – Алматы, 2006. – 585-589 бб.
8. Беташар. – Алматы: Өнер, 1991. – 256 б.
9. Бикбулатов Н.В. Башкирская система родства. – М.: Наука, 1970. – 320 с.

10. Борзых Н.П. Межнациональные браки в СССР в середине 1930-х годов // СЭ. – 1984. – №3. – С.101-112.
11. Ганцкая О.А. Семья: структура, функции, типы // СЭ. – 1984. – №6. – С. 16-28.
12. Ганцкая О.А. Семья: общие понятия, принципы типологизации // Этносоциальные аспекты изучения семьи у народов Зарубежной Европы. – М., 1987. – С. 5-14.
13. Ерناзаров Ж.Т. Семейная обрядность казахов: символ и ритуал. – Алматы: Ғылым, 2001. – 182 с.
14. Ерназаров Ж.Т. Этнознаковые функции семейной обрядности казахов (этнолого-культурологические аспекты): Автореф. дисс. ... канд. ист. наук. – Алматы, 2001. – 32 с.
15. Жакипова А. Развитие семейно-брачных отношений в Казахстане – Алма-Ата: Казахстан, 1971. – 180 с.
16. Жаназарова З.Ж. Современная семья в Казахстане и ее проблемы. – Алматы: Қазақ университеті, 2004. – 257 с.
17. Жданко Т.А., Васильева Г.П. Новое и традиционное в быту сельской семьи народов Средней Азии и Казахстана. Программа этнографического исследования современных этнокультурных процессов. – М., 1980. – 61 с.
18. Задыхина К.Л. Пережитки возрастных классов у народов Средней Азии // Труды ИЭ. Новая серия. – М., 1951. – Т.14. – С.157-179.
19. Кисляков Н.А. Очерки по истории семьи и брака у народов Средней Азии и Казахстана. – Л.: Наука, 1969. – 240 с.
20. Мустафина Р.М. Представления, культы, обряды у казахов: (В контексте бытового ислама в Южном Казахстане в конце XIX-XX в.в.) – Алма-Ата: Қазақ университеті, 1992. – 176 с.
21. Ташбаева Т.Х., Савуров М.Д. Новое и традиционное в быту сельской семьи узбеков. – Ташкент: Фан, 1989. – 162 с.
22. Толеубаев А.Т. Пережитки магии в традиционной детской обрядности казахов в начале XX в. // ИАН КазССР. Серия обществ. наук. – 1978. – № 1. – С. 38-43.
23. Толеубаев А.Т. Реликты доисламских верований в семейной обрядности казахов (XIX – начало XX в.). – Алма-Ата: Ғылым, 1991. – 214 с.
24. Толеубаев А.Т., Ескекбаев Д.Б. Орынбор қазақтары (тарихи-этнографиялық зерттеу). – Алматы: Қазақ университеті, 2003. – 157 б.
25. Тохтабаева Ш.Ж. Ұлы Дала жауһарлары. – Алматы: Дайк-Пресс, 2008. – 328 с.
26. Фиельструп Ф.А. Из обрядовой жизни киргизов начала XX века. – М.: Наука, 2002. – 300с.
27. Шаханова Н.Ж. Мир традиционной культуры (этнографические очерки). – Алматы: Қазақстан, 1998. – 184 с.
28. Шаханова Н.Ж. Символика традиционной казахской культуры. – Алматы: Қазақ университеті, 2004. – 232 с.

II. Қосымша әдебиеттер:

1. Абдулина А.Т. Современные этнокультурные процессы в среде сельского населения Жетысу: Автореф. дисс. ... канд. ист. наук. – Алматы, 1997. – 26 с.
2. Акылбаева И.М. Быт и культура казахского населения города Тараза на современном этапе (по материалам этносоциологического исследования: Автореф. дисс. ... канд. ист. наук. – Алматы, 2001. – 28 с.
3. Алан Б. Антропология тарихы мен теориясы. – Алматы: Ұлттық аударма бюросы, 2018. – 240 б.
4. Баудиярова Қ.Б. Оңтүстік Қазақстандағы бірұлтты және ұлтаралас некелердің тұрақтылығы мен сақтау мәселелері: Тарих ғыл. канд. дисс. ...авторефераты. – Алматы, 2009. – 26 б.
5. Галимова А.К. Современная сельская семья казахов Северного Казахстана (этносоциологическое исследование): Автореф. дисс. ... канд. ист. наук. – Алматы, 2000. – 30 с.
6. Евстигнеев Ю.А. Современные этнические процессы в Северном Казахстане (в аспекте динамики межнациональных браков): Автореф. дис. ... канд. ист. наук. – Л., 1977. – 25 с.
7. Жақсыбеков Д.С. Оңтүстік Қазақстандағы қазіргі ауыл қазақтары отбасының құрылымы мен қызметі: Тарих ғыл. канд. дисс. ...авторефераты. – Алматы, 2009. – 28 б.
8. Керимбаев Е.А. Этнокультурные основы номинации и функционирования казахских собственных имен: Автореф. дисс. ... докт. филол. наук. – Алма-Ата, 1992. – 61 с.
9. Кульсариева С.П. Этнография детства и социализация подростков у казахов в 1950-1980-е гг. (на материалах Кызылординской и Алматинской областей): Автореф. дисс. ... канд. ист. наук. – Алматы, 2001. – 31 с.
10. Қалшабаева Б.К. Орта Азия қазақтары (тарихи-этнографиялық зерттеу): Тарих ғыл. докт. дис. ... авторефераты. – Алматы, 2010. – 52 б.
11. Могунова М.В., Казиев С.Ш., Могунов С.В. Межэтнические браки в среде городских русских и казахов Северного Казахстана // Вестник антропологии. – 2020. – № 3 (51). – С. 136-152. (ИЭ РАН РФ).
12. Проваторова О.М. Современные этнические процессы у казахов Западной Сибири: Автореф. дис. канд. ист. наук. – Л., 1986. – 18 с.
13. Төлеубаева К.М. Қазақ және Орталық Азия халықтарының отбасы, отбасылық әдет-ғұрып, салт-саналары (салыстырмалы-этнографиялық зерттеу): Тарих ғыл. докт. дис. ... авторефераты. – Алматы, 2010. – 58 б.
14. Хьюз-мл Дж. Богатство семьи: как сохранить в семье человеческий, интеллектуальный и финансовый капиталы. – М.: ЗАО "Олимп-Бизнес", 2014. – 256 с.
15. Шалгинбаева С.Х. Семейные традиции и социокультурный облик

казахов городов Алматы и Тараза (этносоциологическое исследование): Автореф. дисс. ... канд. ист. наук. – Алматы, 2002 . – 31с.

Интернет-ресурстар:

1. <http://elibrary.kaznu.kz/ru>.
2. Этникалық және этномәдени зерттеулердің библиографиялық базасы [Электрондық ресурс]. - URL: www.jhucsp.org/popwel.stm
3. <http://elib.kaznu.kz/book>
4. «Этно-Журнал» этнология мен антропологияға арналған ғылыми басылым // <http://ethnonet.ru/>.
5. <http://www.humanities.edu.ru/>